

Neišsenkantis energijos šaltinis – vėjas

Brangstanti nafta, dujos didina susidomėjimą alternatyviais energetikos šaltiniais. Vis intensyviau apie tai kalbama ir Lietuvoje, kuri uždarius Ignalinos atominę elektrinę taps dar labiau priklausoma nuo iš Rusijos perkamų dujų ir gali realiai pajusti elektros energijos stygių. Vėjas – neišsenkantis energijos šaltinis, tad vėjo jėgainės turėtų vis drąsiau kelti savo sparnus, aprūpindamos mus ne tik pigia, bet ir ekologiškai švaria elektros energija.

Pasaulyje vėjo energetika vis labiau populiarėja. Kai kuriose šalyse vėjo jėgainės pagamina iki 50 procentų visos šalies sunaudojamos elektros energijos. Apskaičiuota, kad 2020 metais pasaulyje vėjo jėgainės turėtų gaminti 12 proc. visos elektros energijos. Lietuvai šie skaičiai – dar tolima perspektyva, nors šalis Europos Sąjungai yra išsipareigojusi iš atsinaujinančių energetikos šaltinių pagaminti ne mažiau negu 7 proc. elektros energijos. Šiuo metu taip pagaminama tik apie 3 proc. energijos, tad planas vargu ar bus įvykdytas.

Vėjo energetika naudinga visiems

Vėjo energetikos skatinimas turėtų teigiamos įtakos visiems. Anot Lietuvos bioenergetikos ir energijos taupymo asociacijos prezidento Petro Jonaičio, smulkiajam ir vidutiniam verslui, gyventojams būtina pasiūlyti alternatyvios energetikos išteklių ir taip palengvinti jiems finansinę naštą, kurią itin sunkina išaugusios elektros energijos, šildymo sąnaudos. „Kai kuriose Vakarų Europos šalyse yra sakoma, kad namas yra ne namas, jeigu jis neturi vieno ar kelių alternatyvių energijos šaltinių. Todėl ir mes turėtume stengtis išnaudoti tokius alternatyvios energetikos šaltinius kaip saulė, vėjas, biomasė, geoterminė energija“, – išitikinęs bioenergetikos vadovas.

Vėjo energija tai veiksmas, kai statinė vėjo energija paverčiama elektros energija. Lietuvoje pagal priimtus teisės aktus vėjo jėgainės galima būtų skirstyti į tris grupes: buitines, nekvtines ir kvotines-pramonines.

Buitinės vėjo jėgainės statomos prie namų ar virš namų, jų pagamintą energiją paprastai naudoja namų ūkiai.

Nekvtinės vėjo jėgainės (iki 250 kW galingumo) daugiausia statomos norint kompensuoti verslo objektams ir žemės ūkio produkcijos gamintojams elektros energijos ir šildymo kaštus. Tokiu būdu atsiranda reali galimybė sumažinti jų gaminamos produkcijos ar paslaugų įkainius. Pramoninės vėjo jėgainės (jų galingumas siekia nuo 250 kW) statomos dažniausia pajūryje, kur vyrauja dideli vėjai.

Vėjo jėgainės mūsų šalyje dirba tik apie 18-30 proc. savo nominalinio pajėgumo, tačiau ir to pakanka ne tik pasigaminti elektros energijos savo reikmėms, bet ir turėti ekonominės naudos. Kaip teigia specialis-

ta, Lietuvoje vėjo jėgainės pilnu pajėgumu gali dirbti vos kelias dienas per metus.

Svarbu pasirinkti ir tinkamą vietą jėgainei, kad vėjo neužstotų miškas ar kiti pastatai. Lietuvos valstybė yra išsipareigojusi supirkti visą vėjo jėgainių pagaminamą elektros energiją, tad svarbu ir jungimosi prie elektros tinklų galimybės (šiuo metu vėjo jėgainių pagaminama elektros energija superkama po 30 centų už kWh). Taip pat privalu paisyti aplinkosauginių reikalavimų bei gauti kaimyninių sklypų savininkų sutikimą statyti vėjo jėgainę.

Nuo projekto iki pastatytos jėgainės priežiūros

Derinimai ir jėgainės statybos užtrunka apie metus. Tačiau jėgainės savininkas neprivalo pats gauti kiekvieną reikalingą leidimą. Šiuos klausimus spręsti padeda UAB „Naujoji ranga“. Danijos įmonės „Norwin A/S“ gaminamą produkciją teikianti bendrovė vėjo energetikos srityje dirba dvejus metus. UAB „Naujoji ranga“ stato iki 225 kW galingumo horizontalios ašies vėjo jėgaines. Per šį laiką jau pastatytos dvi 225 kW ir keturios 100-150 kW galingumo vėjo jėgainės, pernai metais gauti leidimai statyti dar dvi 225 kW jėgainės Jurbarko rajone. Taip pat rengiami detalieji planai ir techniniai projektai vėjo jėgainių parkų statybai Tauragės, Radviliškio, Lazdijų ir Jurbarko rajonuose bei Kalvarijų savivaldybėje.

Anot UAB „Naujoji ranga“ savininko Ramūno Dumčaičio, susidomėjimas vėjo energetika ir jėgainėmis yra didžiulis. Domėjimosi nestabdo ir nemaža vėjo jėgainės pastatymo kaina – investicija gali siekti 1,5 mln. Lt, jei statoma iki 250 kW galingumo vėjo jėgainė. Tačiau pasinaudojus teikiama parama ši suma gali gerokai sumažėti. Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo (LAAIF) parama gali siekti net iki 70 proc. projekto vertės, bet ne daugiau nei 690 tūkst. Lt., ūkininkai gali tikėtis ir Žemės ūkio ministerijos Nacionalinės mokėjimų agentūros dotacijų.

Anot R. Dumčaičio, bankai taip pat mielai kredituoja vėjo jėgainių statybą net ir ekonominio nuosmukio metu, kai daugeliui verslo sričių gauti paskolą itin sudėtinga. Valstybės išsipareigojimas supirkti vėjo pagaminamą energiją teikia realias garantijas, kad projektas atsipirks.

R. Dumčaičio teigimu, per metus vėjo jėgainė, dirbdama 25 proc. pajėgumu, t.y. vidutinis vėjo greitis turėtų būti apie 5-6 m/s, pa-

gamina elektros energijos už maždaug 150 tūkst. Lt, tai yra vėjo jėgainės savininkas per mėnesį turi apie 10 tūkst. Lt pajamų. Preliminariai skaičiuojama, kad statant naują vėjo jėgainę vienas kW kainuoja apie 1800-1900 eurų, renkantis naudotą jėgainę – mokėti reikės apie 800-900 eurų už vieną kW. Naujosios jėgainės yra brangesnės, tačiau naudotų jėgainių techninis aptarnavimas kainuos brangiau, jų darbo našumas bus mažesnis. Naujos vėjo jėgainės atsipirkimas užtruks apie 10-15, naudotos – 5-7 metus.

Vėjas pučia visoje Lietuvoje

UAB „Naujoji ranga“ ne tik stato vėjo jėgaines, bet ir projektuoja jas, padeda parinkti vietą, sutvarko visus reikalingus dokumentus, prižiūri jau pastatytas jėgaines. Anot bendrovės specialistų, statyti vėjo jėgaines galima praktiškai visoje Lietuvoje, kiek mažiau vėjuota yra tik Pietų Lietuvoje, o itin palanku vėją paversti elektros energija Vakarų Lietuvoje, ypač pajūryje. „Vėjo jėgainė pradeda dirbti, kai vidutinis vėjo stiprumas yra 3,5 m/s, bet norint, kad jėgainė atsipirktų ekonomiškai, reiktų, jog vėjo greitis būtų 5 m/s. Jėgainė dirba ir vėjo greičiui esant 25 m/s, tuomet atsipirkamumo laikas gerokai sutrumpėtų, tačiau, deja, tokių vėjų nuolat Lietuvoje nebūna“, – teigė UAB „Naujoji ranga“ savininkas R. Dumčaitis.

Lietuvos bionergetikos ir energijos taupymo asociacijos prezidento P. Jonaičio teigimu, jeigu turėtume išvystytą vėjo jėgainių tinklą, geriau išnaudotume kitus atsinaujinančios energetikos šaltinius, nepajustume energijos stygiaus ir uždare Ignalinos atominę elektrinę. „Sutvarkę elektros jungtis per Lenkiją su Vokietija bei su Švedija, turėtume galimybę perteklinę elektros energiją parduoti jiems, o pritrūkę – ten pat įsigyti trūkstamą kiekį. Tačiau tam reikia labiau skatinti vėjo jėgainių statybas, paprastinti biurokratinį procesą, didinti paramą norintiems plėtoti vėjo energetiką“, – išitikinęs P. Jonaitis.

Ne mažiau svarbu susimąstyti ir apie kitą šios energetikos naudojimo pusę. Aplinkosauga kasmet darosi vis svarbesnis klausimas, mat suvokiama, kad jei ir toliau aplinka bus taip teršiama, labai greitai atsidursime ties ekologinės katastrofos riba. Anot P. Jonaičio, ekologinė krizė turės kur kas rimtesnių pasekmių visų mūsų sveikatai ir gyvenimams, negu ekonominė, tad metas rimtai susimąstyti ir išnaudoti tuos energijos šaltinius, kurie neteršia aplinkos.

„Veiklos krypties“ inf.